

2. Правоохоронна система у Сполученому Королівстві: установи, професійна підготовка, періодика / The British Council : інформ. проект. Київ, 1999. 147 с.

3. Черненко А. П. Європейський досвід підготовки поліцейських та можливість його використання в Україні // Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 17 берез. 2016 р.) / МВС України, Дніпропетровськ. держ. ун-т внутр. справ. Дніпропетровськ, 2016. С. 66–69.

Отримано 28.02.2020

УДК 378.635.174(477)(043.5)

Маргарита Вікторівна ЗАДОРОЖНА,

слідчий слідчого відділу Покровського відділення поліції

Криворізького відділу поліції

Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області,

аспірант кафедри педагогіки та психології

Харківського національного університету внутрішніх справ

ОСНОВНІ ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ

Проаналізована характеристика поняття «професійна компетентність», а також визначено основні педагогічні умови формування професійної компетентності майбутнього дільничного офіцера поліції. Розкрито сутнісні ознаки поняття «педагогічні умови», визначено зміст відповідних педагогічних умов та особливості їх забезпечення у процесі формування професійної компетентності майбутнього дільничного офіцера поліції.

Процес входження України до європейського освітнього та наукового простору безпосередньо пов'язаний з модернізацією вищої освіти. Майбутній фахівець має відповідати інтересам і запитам суспільства, саме тому одним з основних завдань освіти стає професійна підготовка фахівців, що спрямована на потреби держави.

Таким чином, завданням сучасної вищої школи є створення таких педагогічних умов, в яких студент (курсант) зможе проявити себе не лише інтелектуально та пізнавально-активним, а й забезпечити формування у нього професійно значущих якостей та професійної компетентності.

Для виявлення характеристики поняття «професійна компетентність» нами було проаналізовано спектр теоретико-методичних аспектів різних науковців, а саме: В. Г. Андросюк, О. М. Борисюк, Л. І. Казміренко, Г. О. Юхновець та інші.

О. М. Борисюк, розглядає професійну компетентність як одну зі сходинок професіоналізму сукупність знань, умінь, навичок, способів

діяльності, професійно важливих психологічних якостей, необхідних фахівцю для здійснення ефективної професійної діяльності. Для того, щоб знайти своє місце у професійній ієрархії, особистість повинна оволодіти високим рівнем професійної компетентності [1].

В контексті нашого дослідження професійна компетентність – це система навичок, знань, умінь, професійно-значущі та особистісні якості, а також оволодіння досвідом здійснення професійної діяльності на високому рівні.

Всебічний аналіз проблеми формування професійної компетентності майбутніх дільничних офіцерів поліції, виявлення сутності, структури та змісту цього поняття становить достатню теоретичну базу для розробки педагогічних умов формування зазначеної інтегративної характеристики майбутнього правоохоронця в освітньому процесі закладу вищої освіти.

Отже, **педагогічні умови** – це сукупність методів, форм, обставин, впливів та засобів освітнього процесу, які спрямовані на організацію взаємодії між студентом (курсантом) та викладачем з метою формування необхідних вмінь та навичок для ефективного їх використання в обраній професії. Таким чином, педагогічні умови є складовою частиною освітнього процесу та в сукупності забезпечують його ефективне функціонування та розвиток.

Так, А. Литвин наголошує на такій системі відбору педагогічних умов[2]:

- педагогічні умови є складовим елементом освітньої системи, цілісного педагогічного процесу, який виражений активністю всіх його учасників;

- педагогічні умови мають відображати сукупність можливостей освітніх умов (зміст, методи, прийоми і форми навчання та виховання, програмно-методичне забезпечення освітнього процесу) і матеріально-просторових умов (інноваційне навчальне та технічне обладнання), що впливають на діяльність освітньої системи;

- структура педагогічних умов має складатися як з внутрішніх елементів, які впливають на розвиток особистісних якостей майбутнього фахівця, так і зовнішніх обставин навчально-виховного процесу;

- відповідне обґрунтування педагогічних умов забезпечує функціонування та стійкий розвиток педагогічної системи, гарантує неперервність, підвищує якість та ефективність освітнього процесу.

Узагальнивши всі аспекти характеристики педагогічних умов можна стверджувати, що вони є абсолютні та деталізовані і можуть бути використані для аналізу формування професійної компетентності майбутніх дільничних офіцерів поліції.

За результатами дослідження, нами було виокремлено педагогічні умови, необхідні для формування професійної компетентності майбутніх дільничних офіцерів поліції:

1) *спрямованість освітнього процесу на формування професійної мотивації яка є основою формування професійної компетентності у майбутніх дільничних офіцерів поліції.*

2) *спрямованість змісту фахових дисциплін на оволодіння вміннями, навичками та досвідом здійснення майбутньої професійної діяльності.*

3) *використання інноваційних засобів, інтерактивних методів та форм навчання та його орієнтація на формування у майбутніх дільничних офіцерів поліції складових професійної компетентності (особистісної та комунікативної).*

У сучасній вищій школі головним завданням є підвищення ефективності навчання й оптимізація активно-пізнавальної діяльності курсантів, вирішення цього завдання можливе через формування у майбутніх дільничних офіцерів поліції мотивації до професійної діяльності. Формування мотивації до оволодіння майбутньої професії поліцейського – це розвиток внутрішнього інтересу курсантів до навчання, зокрема не тільки лекцій, семінарів тощо, але і до процесу здобуття знань під час створення певних ситуацій; мотивація професійної діяльності; прагнення до досягнення успіху; формування позитивного ставлення до майбутньої професійної діяльності як особистісної і соціальної цінності, усвідомлення значущості формування професійно значущих та особистісних якостей і умінь, формування потреби в професійному зростанні.

Реалізація цієї умови найбільш вдало відбувається за таких умов: створення сприятливого психологічного клімату в навчальному колективі; формування мотивації до професійної діяльності через засвоєння змісту навчальних дисциплін фахової спрямованості; застосування під час навчання активної пізнавальної діяльності, яка моделює умови майбутньої професійної діяльності (психологічні тренінги, вправи, ситуації професійного спрямування); формування мотивації до професійної діяльності, яка б сприяла забезпеченню їх професійної компетентності, можливо через формування позитивного ставлення до майбутньої діяльності. Дані методи спрямовані на розвиток самовизначення, самореалізації і відповідальності за результати навчання як основних характеристик особистості і одночасно сприяють збагаченню курсантів навчальною інформацією.

Наступною пріоритетною педагогічною умовою, яка сприяє, формуванню професійної компетентності майбутніх дільничних офіцерів поліції є спрямованість змісту фахових дисциплін на оволодіння вміннями, навичками та досвідом здійснення майбутньої професійної діяльності. Відображення змісту навчальних дисциплін у навчальних планах, програмах, підручниках, посібниках спонукає передусім до реформування таких змістових характеристик, як кількість та якість пропонованої

курсантам інформації, її зорієнтованість на майбутню професійну діяльність. При розробці другої педагогічної умови ми виходили з того, що зміст фахових навчальних дисциплін має передбачати розробку інтегрованих навчально-методичних комплексів, які безпосередньо пов'язані з професійною компетентністю та майбутньою професійною діяльністю працівників правоохоронних органів. Такі питання мають стати об'єктом найбільш вагомого ставлення курсантів у процесі їх засвоєння, перетворюючись на професійно значимі знання.

Як вагому та необхідну, розглянемо третю педагогічну умову - використання інноваційних засобів, інтерактивних методів та форм навчання та його орієнтація на формування у майбутніх дільничних офіцерів поліції складових професійної компетентності (особистісної та комунікативної). Процес навчання вимагає застосування різних форм і методів навчання, способів організації діяльності курсанта. Варто відзначити такі сучасні методи навчання, як активні й інтерактивні, спрямовані на розвиток пізнавальної та креативної активності курсантів. З метою формування професійної компетентності курсантів акцентуємо увагу на таких методах і формах навчання, які дозволяють повною мірою моделювати умови майбутньої професійної діяльності: *лекції-діалоги* (лекція-дискусія, лекція з розглядом конкретних ситуацій, евристична бесіда); *групові діалоги* (діалог у колі, «запитання-відповіді», «круглий стіл»); *рольові діалоги* (інсценування, рольова взаємодія, рольові ігри); *ситуативне моделювання*; *брейн-стормінг*; *метод аналізу конкретних ситуацій*; *професійно-психологічний тренінг*.

Педагогічні умови розглядаємо як один з компонентів педагогічної системи, цілеспрямований на застосування елементів змісту, методів (прийомів), форм організації навчання для досягнення позитивних результатів майбутнього дільничного офіцера поліції до професійної діяльності.

Вважаємо, що визначені педагогічні умови забезпечать організацію освітнього процесу, за якого відбудеться перехід курсанта в позицію професіонала, а навчальна діяльність трансформується у професіоналізм.

Список бібліографічних посилань

1. Борисюк О. М. Характеристика професійної компетентності офіцерів ОВС. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2014. № 1. С. 67–76.
2. Андреев В. А. Педагогика творческого саморазвития. Инновационный курс : в 2 кн. Казань : Изд-во Казан. гос. ун-та, 1996. Кн. 1. 552 с.

Отримано 21.01.2020

